

JUŽNA AZIJA

Azija je najveći i najnapučeniji svjetski kontinent. Od iznimne je geostrateške važnosti za EU, koji kao snažan gospodarski akter i značajan donator razvojne i humanitarne pomoći stvara čvršće veze sa zemljama južne Azije u cilju poticanja izgradnje institucija, demokracije, dobrog upravljanja i ljudskih prava. Osim toga, EU je zabrinut za sigurnost u regiji, primjerice zbog sukoba u Kašmiru i Afganistan.

U ovom se informativnom članku opisuje regija južne Azije. Dostupni su i informativni članci o istočnoj Aziji ([5.6.8](#)) i jugoistočnoj Aziji ([5.6.9](#)).

PRAVNA OSNOVA

- glava V. (vanjsko djelovanje EU-a) Ugovora o Europskoj uniji (UEU);
- članci 206. i 207. (trgovina) te članci od 216. do 219. (međunarodni sporazumi) Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU);
- Sporazumi o partnerstvu i suradnji (bilateralni odnosi).

JUŽNOAZIJSKO UDRUŽENJE ZA REGIONALNU SURADNJU (SAARC)

EU potiče regionalnu integraciju i podržava Južnoazijsko udruženje za regionalnu suradnju (SAARC). Države članice SAARC-a su Afganistan, Bangladeš, Butan, Indija, Maldivi, Nepal, Pakistan i Šri Lanka. EU, Iran, Japan, Južna Koreja, Kina, Mauricijus, Mjanmar i SAD imaju status promatrača u SAARC-u.

Razvojna suradnja između EU-a i zemalja južne Azije obuhvaća financijsku i tehničku pomoć te gospodarsku suradnju. U prioritete se ubrajaju regionalna stabilnost, smanjenje siromaštva, ljudska prava, održivi razvoj, dobro upravljanje i radnička prava. Suradnjom između EU-a i SAARC-a nastoji se poticati usklađivanje standarda, olakšavanje trgovine i podizanje razine osviještenosti o prednostima regionalne suradnje.

Indija

Strateškim partnerstvom EU-a i Indije promiču se trgovinska i gospodarska suradnja. Oba se partnera sastoje od regija koje se znatno razlikuju u pogledu gospodarske snage, jezika i kulture, te imaju vrlo veliko tržište i geostrateški položaj koji izaziva zabrinutost u pogledu sigurnosne politike.

Vijeće EU-a usvojilo je [10. prosinca 2018. zaključke](#) u kojima se zalaže za snažniji i širi angažman u Indiji, i to promicanjem mira i sigurnosti u nadolazećim godinama.

Indija provodi političke i gospodarske reforme usmjerene na modernizaciju uprave, dobro upravljanje, borbu protiv korupcije uz pomoć programa demonetizacije i transparentnosti, rješavanje socijalnih problema, razvoj gospodarstva preko inicijativa „Make in India” i „Invest India” i uvođenje državnog poreza na robu i usluge.

Programom djelovanja EU-a i Indije do 2020., usvojenim na sastanku na vrhu 2016., utvrđeni su forumi za vanjskopolitička i sigurnosna savjetovanja. Indija je nuklearna sila, kao i njezini susjedi Pakistan i Kina, te se suočava sa sigurnosnim problemima, terorizmom i oružanim sukobima na granici, osobito s Pakistanom u autonomnoj državi Džamu i Kašmir.

Više od četrdeset indijskih vojnika izgubilo je život 14. veljače 2019. u Kašmiru u samoubilačkom bombaškom napadu. Odgovornost za napad preuzela je pakistanska teroristička skupina Jaish-e-Muhammed, a zračni napad koji je Indija poduzela za osvetu doveo je do najvećeg vojnog sukoba između Indije i Pakistana u desetljećima vojne napetosti i konflikta.

U kolovozu 2019. indijska je vlada ukinula poseban status države Džamu i Kašmir. Ta je odluka rezultirala nasilnim prosvjedima te je dovela u pitanje političku stabilnost regije. Više od 900 milijuna ljudi imalo je pravo glasovati na općim izborima u Indiji koji su bili podijeljeni u sedam etapa u trajanju od pet tjedana, od 11. travnja do 19. svibnja 2019. Narendra Modi i njegova hinduistička nacionalistička stranka Bharatiya Janata (BJP) osvojili su 303 od 545 mjesta u donjem domu indijskog parlamenta (Lok Sabha), što je rekordan uspjeh za njih, i tako porazili Rahula Gandhija i stranku Indijskog nacionalnog saveza (INC), kao i njihove saveznike.

Dana 21. listopada 2019. održani su izbori za zakonodavne skupštine država Maharashtra i Haryana. Savez BJP-Shiv Sena osvojio je apsolutnu većinu mjesta u Maharashtri, dok u Haryani nijedna stranka nije osvojila većinu, iako je BJP osigurao 40 mjesta. Sljedeći će se izbori održati između studenoga i prosinca 2019. u državi Jharkhand.

Indijski kastinski sustav jedan je od najstarijih oblika socijalne klasne organizacije na svijetu, i razlog je za zabrinutost zbog kontinuirane diskriminacije na temelju kaste. Osim toga, Indija je etnički i jezični mozaik te u brojnim njezinim državama vlada napetost i izvještava se o ozbiljnim povredama ljudskih prava i prava žena i djece.

Trgovina robom između EU-a i Indije 2018. godine procjenjuje se na 90 milijardi EUR, uz obilan suficit od otprilike 2 milijarde EUR u korist Indije. EU je također jedan od najvažnijih izvora ulaganja u Indiji, sa 76,7 milijardi EUR izlaznih izravnih stranih ulaganja i 11 milijardi EUR ulaznih ulaganja u 2017. Na Indiju se trenutačno primjenjuju jednostrane povlaštene tarife u okviru općeg sustava povlastica EU-a (OSP), kojim se jednostrane trgovinske povlastice povezuju s poštovanjem ljudskih i radničkih prava.

Pakistan

EU s Pakistanom održava odnose još od 1962. i trenutačno se temelje na Sporazumu o suradnji iz 2004. EU, kao jedan od vodećih donatora razvojne i humanitarne pomoći, podržava demokraciju i izgradnju institucija u Pakistanu. Postoje ozbiljni razlozi za

zabrinutost EU-a u pogledu stanja ljudskih prava, zakona o blasfemiji i posebnih vojnih sudova u Pakistanu.

Izbori za Nacionalnu skupštinu i pokrajinske skupštine održani su u srpnju 2018. u napetoj političkoj situaciji između Pakistanske muslimanske lige (skupina Nawaza Sharifa), koja je tada bila na vlasti, i oporbenih snaga, koje je predvodila stranka Pakistan Tehreek-e-Insaf i koje su pobijedile na izborima. EU je poslao misiju za promatranje izbora, koju je predvodio glavni promatrač Michael Gahler (EPP, Njemačka), uz deset promatrača iz Europskog parlamenta.

Pakistanska je politička scena nestabilna otkad je u okviru slučaja Panamski dokumenti 2016. godine otkriveno da je bivši premijer Nawaz Sharif upleten u korupciju. U srpnju 2017. Sharif je bio prisiljen odstupiti, a u srpnju 2018. osuđen je na zatvorsku kaznu od deset godina.

Dvije najveće oporbene stranke trenutačno su suočene s korupcijskim skandalima. Shehbaz Sharif, brat Nawaza Sharifa i aktualni predsjednik Pakistanske muslimanske lige, pod istragom je zbog sumnji na korupciju dok je obnašao dužnost predsjednika vlade Punjaba. Asif Ali Zardari, trenutačni *de facto* vođa Pakistanske narodne stranke i bivši predsjednik, uhićen je u lipnju 2019. zbog optužbi za pranje novca.

Vojska je i dalje uključena u unutarnju i vanjsku politiku te ima širok mandat u području sigurnosti i borbe protiv terorizma, dok se iz dana u dan povećavaju sektaške napetosti, terorizam i nesigurnost.

Nakon donošenja Strateškog plana suradnje između EU-a i Pakistana u lipnju 2019., EU je u kolovozu iste godine proširio svoj program pomoći Pakistanu s dodatna 4 milijuna EUR za borbu protiv terorizma. Međutim, odnosi s Indijom su se pogoršali nakon što je Indija odlučila ukinuti poseban status državi Džamu i Kašmir.

Pakistan je značajan korisnik jednostranog sustava povlastica EU-a u okviru komponente OSP+ sustava OSP-a, ponovno uvedenih 2014. U okviru tog postupka Odbor Parlamenta za međunarodnu trgovinu prati usklađenost sa zahtjevima sustava OSP+ na temelju izvješća Komisije o Pakistanu koje se sastavlja svake dvije godine (2016. – 2017.). EU je drugi po veličini trgovinski partner Pakistana (nakon Kine), uz ukupnu vrijednost dvosmjerne trgovine u iznosu od 12,6 milijardi EUR 2018. godine te podatak da EU čini 35 % ukupnog izvoza Pakistana. Trgovinski suficit Pakistana s EU-om iznosi 1,2 milijarde EUR.

EU je značajan donator razvojne i humanitarne pomoći za Pakistan. Financiranje u okviru Instrumenta za razvojnu suradnju za razdoblje 2014. – 2020. iznosi 653 milijuna EUR.

Afganistan

Sporazum o suradnji za partnerstvo i razvoj između EU-a i Afganistana potpisan je 18. veljače 2017., a Europski parlament odobrio ga je 13. ožujka 2019.

Dana 26. kolovoza 2018. EU i njegove države članice odobrile su plan EU-a za suradnju s civilnim društvom u Afganistanu od 2018. do 2020.

Talibani, a u posljednje vrijeme i tzv. Islamska država, predstavljaju ozbiljne sigurnosne izazove. Prijeti opasnost od toga da Afganistan postane disfunkcionalna država. Bolja

regionalna suradnja u znatnoj bi mjeri doprinijela nacionalnoj i regionalnoj stabilnosti. Uz snažnu potporu Europskog parlamenta, EU se zalaže za mirovni proces koji će Afganistan predvoditi i kontrolirati i za koji će biti odgovoran. S institucionalnog stajališta glavni izazovi s kojima se suočavao Afganistan bili su parlamentarni i lokalni izbori održani 20. listopada 2018. (trebali su se održati još 2015.) te ustavna reforma koja nije provedena još od izbora 2014.

Afganistan je najveći primatelj razvojne pomoći EU-a u Aziji. Za razdoblje od 2014. do 2020. EU je za Afganistan predvidio 1,4 milijarde EUR. Oko 20 % tih sredstava rezervirano je za „poticajna plaćanja” povezana s reformama. Međunarodna zajednica obvezala se izdvojiti 13,6 milijardi EUR za pružanje potpore miru, sigurnosti i gospodarskom razvoju u Afganistanu u razdoblju od 2017. do 2020. Afganistan sudjeluje u trgovinskom aranžmanu „Sve osim oružja”, najpovoljnijem trgovinskom režimu EU-a. Na konferenciji o Afganistanu održanoj u Bruxellesu u listopadu 2016. EU i njegove države članice, najveći međunarodni donatori Afganistana, zajedno su se obvezali izdvojiti pet milijardi EUR. EU je na ministarskoj konferenciji u Ženevi u studenom 2018. najavio da će donirati 474 milijuna EUR za reforme javnog sektora i pomoć u izgradnji države.

Projekt upravljanja granicom u sjevernom Afganistanu, koji je financiran sredstvima EU-a, dovršen je 7. rujna 2019. EU je već doprinio uspostavi sedam graničnih prijelaza u zemlji.

U lipnju 2019. pokrenut je Mehanizam za potporu miru u Afganistanu, koji financira EU. Delegacija EU-a u Afganistanu dodijelila je u kolovozu 2019. milijun EUR medijskoj organizaciji Salam Afghanistan u cilju veće osviještenosti javnosti i transparentnosti u vezi s vijestima i izvještavanjem.

Parlament je izrazio duboku zabrinutost zbog sve češćih pobuna i napada talibana na manjinske narode poput šiitskih Hazara.

Predsjednički izbori održani su 28. rujna 2019. Konačni su rezultati trebali biti objavljeni 7. studenoga 2019., no izborno je povjerenstvo izjavilo da će doći do kašnjenja. Dana 22. listopada 2019. predstavnici EU-a, UN-a, Ujedinjene Kraljevine, SAD-a, Francuske, Njemačke, Italije i Norveške sastali su se u Bruxellesu i pozvali Afganistan da osigura transparentnost rezultata. Tijekom predsjedničke kampanje talibani su izveli nekoliko napada.

Bangladeš

Odnosi između EU-a i Bangladeša uspostavljeni su još 1973. Sporazum o suradnji iz 2001. obuhvaća trgovinu, gospodarski razvoj, ljudska prava, dobro upravljanje i okoliš. Treći krug diplomatskih konzultacija između Bangladeša i EU-a održan je 19. srpnja 2018. i obuhvatio je širok raspon političkih pitanja i zbivanja.

EU se u sklopu višegodišnjeg okvirnog programa za razdoblje 2014. – 2020. obvezao izdvojiti do 690 milijuna EUR. Istaknuo je potrebu da Bangladeš provede reforme javnih politika u cilju poboljšanja svojeg poslovnog okruženja i privlačenja više trgovine i ulaganja.

U srpnju 2019. EU je u Bangladešu pokrenuo dva programa usmjerena na upravljanje javnim financijama i reforme nacionalnog sustava socijalne sigurnosti.

Bangladeš je parlamentarna demokracija u kojoj se na vlasti izmjenjuju dvije stranke: Liga Awami i Nacionalistička stranka Bangladeša.

Zahvaljujući dinamičnom privatnom sektoru i jeftinoj radnoj snazi, gospodarski rast Bangladeša 2018. je iznosio 7,3 % i riječ je o jednoj od rijetkih zemalja koja je ostvarila milenijske razvojne ciljeve. Međutim, prava radnika i radni uvjeti i dalje su ozbiljan problem u Bangladešu, osobito u industrijskim područjima u blizini Dhake u kojima se nalaze tvornice konfekcijske odjeće.

Kao zemlja iz kategorije najmanje razvijenih zemalja Bangladeš sudjeluje u aranžmanu „Sve osim oružja”, najpovoljnijem trgovinskom režimu dostupnom u okviru OSP-a EU-a.

Na sastanku Vijeća sigurnosti UN-a održanom 28. veljače 2019. Bangladeš je najavio da zatvara svoje granice izbjeglicama etničke skupine Rohingya iz Mjanmara. Od kolovoza 2017. više od 700 000 izbjeglica etničke skupine Rohingya pobjeglo je u Bangladeš kako bi izbjeglo progon u Mjanmaru. U listopadu 2019. Amnesty International pozvao je Bangladeš u svojoj izjavi da istraži izvansudska smaknuća i prisilne nestanke izbjeglica iz etničke skupine Rohingya diljem zemlje. U kolovozu 2019. tisuće je izbjeglica prosvjedovalo nakon što su Bangladeš, Mjanmar i UN zbog sigurnosnih razloga pokušali provesti njihovu repatrijaciju. Zbog pretrpanih izbjegličkih kampova Bangladeš planira premjestiti tisuće izbjeglica Rohingya na otok u Bengalskom zaljevu.

Šri Lanka

Odnosi između EU-a i Šri Lanke datiraju od Sporazuma o suradnji iz 1975., na koji se 1995. nastavio sporazum treće generacije, tj. Sporazum o suradnji za partnerstvo i razvoj. EU je u svibnju 2017. ponovno odobrio Šri Lanki sudjelovanje u sustavu OSP+ kao poticaj za političke reforme i usklađenost s međunarodnim konvencijama o ljudskim pravima, radničkim pravima, zaštiti okoliša i dobrom upravljanju. Šri Lanki je u svibnju 2017. u okviru sustava OSP+ EU-a za potrebe izvoza odobren pristup EU-u, a Europski parlament pomno prati napredak Šri Lanke u pogledu stvarne usklađenosti s kriterijima sustava OSP+. Tijekom proteklog desetljeća EU je Šri Lanki isplatio 760 milijuna EUR za razvojnu pomoć. EU je drugi po veličini trgovinski partner Šri Lanke (nakon Indije), uz vrijednost dvosmjerne trgovine u iznosu od otprilike 4,5 milijardi EUR 2018. godine te trgovinsku bilancu od 1,3 milijarde EUR u korist Šri Lanke.

U Šri Lanki je od 1983. do 2009. bjesnio građanski rat između pretežno singalske vlade i Tigrova za oslobođenje tamilske države. Na krilima vojne pobjede, tadašnji je predsjednik Mahinda Rajapaksa u siječnju 2015. raspisao prijevremene predsjedničke izbore, no porazio ga je Maithripala Sirisena iz Oslobodilačke stranke Šri Lanke. Predsjednik Sirisena za premijera je imenovao Ranila Wickremesinghea iz Ujedinjene narodne stranke. Nakon parlamentarnih izbora održanih u kolovozu 2015. Ujedinjena narodna stranka formirala je vladu nacionalnog jedinstva s Oslobodilačkom strankom Šri Lanke na temelju programa za dobro upravljanje, nacionalno pomirenje i obnovu odnosa s međunarodnom zajednicom. Promjena vlasti donijela je snažan gospodarski rast i poboljšanu suradnju s EU-om. EU i Šri Lanka održali su 14. veljače 2019. u Bruxellesu 22. sastanak zajedničkog povjerenstva.

Ljudska prava moraju biti prioritet. Šri Lanka je podijeljena zemlja u kojoj su prisutne etničke i vjerske napetosti. Pred njom je dug put prema ispunjenju međunarodnih standarda. Novi izbori mogli bi biti prilika za rješavanje pitanja kao što su smrtna kazna, mučenje, tranzicijsko pravosuđe, sloboda izražavanja, vjerski ekstremizam i rodna ravnopravnost.

Na Uskrs, 21. travnja 2019., više od 250 ljudi ubijeno je u devet bombaških napada čije su mete bile tri katoličke crkve i hoteli na Šri Lanki. Tzv. Islamska država preuzela je odgovornost, no vlada Šri Lanke optužila je i članove skupine National Thowheed Jamath (NTJ), frakcije skupine Sri Lanka Thowheed Jamath (SLTJ).

Dana 30. kolovoza 2019. u Colombu je održan sastanak zajedničke radne skupine EU-a i Šri Lanke za upravljanje, vladavinu prava i ljudska prava. Šri Lanka se obvezala na provedbu međunarodnih konvencija te je zauzvrat ponovno prihvaćena u sustav OSP+ EU-a. Rasprave su uključivale napredak u pogledu ljudskih prava i temeljnih sloboda, prava žena, djece i manjina te ukidanje mučenja i smrtne kazne.

U kolovozu 2019. Komisija je Šri Lanki dodijelila 8,5 milijuna EUR u okviru Instrumenta za doprinos stabilnosti i miru za borbu protiv nasilnog ekstremizma, izgradnju veće otpornosti zajednice i promicanje mira i tolerancije.

Nepal

Odnosi EU-a i Nepala uspostavljeni su još 1973. i temelje se na Sporazumu o suradnji iz 1996. Uz gotovo četvrtinu stanovništva koja živi s manje od dva dolara dnevno, 25 % proračuna Nepala čini vanjska pomoć. Deseti sastanak zajedničkog povjerenstva EU-a i Nepala održan je 28. lipnja 2018. i na njemu se razmatrao tijek dosadašnje suradnje.

Na sastanku je potpisan financijski sporazum o doprinosu EU-a poljoprivredi i ruralnom razvoju u Nepal u vrijedan 40 milijuna EUR. EU je jedan od najvećih donatora razvojne pomoći u Nepal u i za razdoblje od 2014. do 2020. utrostručio je svoju razvojnu pomoć na 360 milijuna EUR. Osim toga, EU je ponovno istaknuo koliko je važno da Nepal bolje iskoristi trgovinske povlastice koje mu pruža u okviru aranžmana „Sve osim oružja” s obzirom na to da je ukupna vrijednost trgovine robom u oba smjera 2018. iznosila 500 milijuna EUR. Dana 8. studenoga 2019. u Kathmanduu je održan sastanak zajedničkog povjerenstva Nepala i EU-a. Postoje velike nejednakosti između viših i nižih kasti i među marginaliziranim zajednicama poput naroda Madhesi. Kina i Indija natječu se za utjecaj u toj zemlji.

Komunistički savez, koji čine Komunistička partija Nepala – Ujedinjeni marksisti i lenjinisti te Komunistička partija Nepala – Maoistički centar, premoćno je pobijedio stranku Nepalski kongres na parlamentarnim izborima održanim u prosincu 2017. Komunistički savez pobijedio je i na lokalnim izborima održanima u tri faze, između svibnja i rujna 2017., nakon što su ih bojkotirali predstavnici naroda Madhesi u regiji Terai.

Butan

Stoljećima izoliran od vanjskog svijeta, Butan se prilagođava globalizaciji i jača svoje gospodarstvo, istovremeno pokušavajući očuvati svoju drevnu tradiciju. Donošenjem

ustava 2008. godine proveden je mirni prijelaz na parlamentarnu demokraciju te je zajamčena dioba vlasti u okviru ustavne monarhije.

U višegodišnjem okvirnom planu EU-a za razdoblje od 2014. do 2020. za Butan je predviđen iznos od 49,3 milijuna EUR. EU je snažno prisutan u Butanu još od 1982. Radi na smanjenju siromaštva, zalaže se za demokratizaciju i dobro upravljanje te pruža potporu održivoj poljoprivredi i obnovljivim prirodnim resursima. Novi projekt potpore trgovini između EU-a i Butana pokrenut je 24. svibnja 2018. u cilju veće dodane vrijednosti, tržišnih poveznica i regulatornog okvira za trgovinu i ulaganja.

Parlament je u više navrata potvrdio jedinstven pristup razvoju koji je Butan zauzeo nakon što se otvorio globalizaciji. Temelji se na pojmu bruto nacionalne sreće, sustava kojim se statistički mjeri kvaliteta života ljudi i uravnotežuje duhovni i materijalni napredak.

U studenom 2019. održano je osmo savjetovanje između EU-a i vlade Butana, koje se održava svake dvije godine. EU je tada potaknuo Butan da provede konvencije o ljudskim pravima i na taj način dobije pristup sustavu OSP+.

Maldivi

Premda još nema službenog sporazuma o suradnji s Maldivima, EU pruža potporu ruralnim zajednicama, turizmu i ublažavanju učinaka klimatskih promjena. Vijeće za vanjske poslove donijelo je 16. srpnja 2018. okvir za ciljane mjere ograničavanja protiv osoba i subjekata odgovornih za ugrožavanje vladavine prava ili ometanje uključivog političkog rješenja na Maldivima, kao i protiv osoba i subjekata odgovornih za teške povrede ljudskih prava.

Maldivi su izrazito podložni klimatskim promjenama te izloženi podizanju razine mora i eroziji obale, što predstavlja ozbiljnu prijetnju opstanku te zemlje. Među problemima u toj se zemlji ističu visoka stopa nezaposlenosti mladih, nasilje bandi i ovisnost o drogama, kao i sve veći politički i socijalni nemiri otkad je vođa oporbe Mohamed Solih u rujnu 2018. porazio bivšeg predsjednika Abdullu Yameena Abdula Gayooma.

Maldivi su 2011. prešli iz kategorije najmanje razvijenih zemalja UN-a i od 2013. se ubrajaju među zemlje s višim srednjim prihodima. Njihovo se gospodarstvo ponajprije temelji na turizmu i ribarstvu. EU je četvrti po veličini trgovinski partner Maldiva i 2017. godine njegov je udio u ukupnoj trgovini robom iznosio 10 %.

Na parlamentarnim izborima održanima u travnju 2019. vladajuća koalicija koju predvodi Maldivska demokratska stranka g. Soliha osvojila je većinu mjesta, dok je oporbena stranka pala s 33 na 5 mjesta.

Jorge Soutullo
11/2019

